

Рожеві сиропи

Автор:

[Артем Чех](#)

Рожеві сиропи

Артем Чех

«Рожеві сиропи» – нова книжка Артема Чеха. Передусім, це однойменна повість, у якій автор познайомить своїх читачів із надзвичайними персонажами та їхніми феноменальними здібностями. На вас чекатимуть фантастичні пригоди, в які потрапляють герої книжки, подорожі в часі і просторі, чудернацькі винаходи та вічні питання честі, добра і справедливості. Також у цій книжці представлено кілька оповідань.

Артем Чех

Рожеві сиропи

Присвячую Хіро

Частина перша

Скарб

Розділ 1

На дачу його відправили батьки. Після невдалого закінчення дев'ятого класу, коли у таблиці стояли одні трійки і бездоганною була лише поведінка, батьки – працівники цукрового заводу – одностайно вирішили покарати Ваню за всі його шкільні гріхи й відправити терміном у два місяці на дачу: «В серпні – ну добре, добре, вмовив – погуляєш у дворі зі своїми пацанами».

З пацанами Ваня не гуляв, з ними спільна мова не знаходилась, тому він їх уникав, і вони, ті пацани, були далеко не його. Але щоб батьки вважали Ванине покарання достатньо вичерпним, довелося зіграти на публіку. Публіка повірила. Овації не вщухали довго.

Дача була оптимальним варіантом проведення часу канікул. Два місяці на досліді навколишнього світу, шістдесят днів сонця, кропиви, п'явок та красноперок, які так любляють підживитися тими ж п'явками на шлюзі. Ще у Вані був щоденник. У школі вести його було нецікаво. Спостерігати не було за ким, а свій внутрішній світ він паперу не довіряв. Що можна було писати у той щоденник? Цілий жовтень він був закоханий у Аліну Куницьку, в листопаді їздив на екскурсію до Канева, грудень, січень, лютий пройшли непоміченими – навіть снігу порядного не було. У березні він закохався у Настю Печерську. А квітень і травень він якось оминув стороною, немов калюжу, що розстелилася посеред дороги. У селі можна було записувати абсолютно все. Навіть репліки сусіда Івана Кириловича, лісничого.

А ще у селі були корови, і він любив, як вони пахнуть.

На дачі вже сьомий рік жила баба Зіна. Ні, вона не була бабою, яка могла днями гнутися над картоплею та помідорами чи, припустімо, квоктати біля курочок. Боже збав. Баба Зіна була швидше лісною феєю, лицарем соснового гаю, грізним феодалом суничних галявин й ожинових заростей, апологетом гігантського макроорганізму з усіма його мурашниками, просіками та корисними травками. Селом ходили чутки, що баба була відьмою. Інакше чого вона весь час у лісі пропадає? Селянам того не зрозуміти. Бабу Зіну розуміли лише дачники. Наприклад, Афанасій. Він всякчас намагався підженитися до баби Зіни, але все обмежувалося лише спільними вилазками до Шилипухського лісництва та походами на Бубликову гору за материнкою. Афанасій залицятися не вмів. Невизнаний інтелігент, усе життя пропрацював на швейній фабриці в товаристві жінок, але ніколи не був одружений. Більше того, ходили чутки про його нереалізований чоловічий потенціал, який так і не вистрелив навіть під кінець

життя. Власне, кінець ще не настав, проте потенціал, певно, спустив повітря, наче надувний матрац в кінці пляжного сезону. Афанасій любив Ваню і нерідко робив йому подарунки. Але завжди не влучав. Футбольний м'яч Ваня подарував сусідському Паші, вважаючи футбол грою для дебілів та селюків. Такому луку він би зрадів років п'ять тому. Брат Паші, маленький Женя, на кілька років став Чингачгуком. Мокасини йому купили на місцевому ринку. Мокасини були джинсові, але ж то Америка. Там усе джинсове. Женя був задоволений.

А от Ваня – не дуже.

Він поважав Афанасія, але той ну надто вже намагався сподобатися Вані. Ну так уже вихлявся, що чесне слово. Баба все одно свій ліс не проміняє ні на одного дачника.

Ще була веломашина. То був не велосипед, і не ровер, як казали місцеві, і навіть не лісапед, як казали ну вже дуже місцеві. То була веломашина. Так свою роздубану «Україну» називав листоноша дядя Сергій Валентинович. Дядя Сергій Валентинович поважав свою роботу, поважав себе і поважав той транспорт, на якому доводилося пересуватися селом. Він був не поштар і, тим більше, не почтальйон. Він був листоноша. А його велосипед був не велосипедом, а веломашиною. В цьому слові була сила і міць. Це слово сльозилося шаною до свого транспорту. Навіть більше – пихою. Якщо хто не знає, всім працівникам пошти, які розносять листи та газети, квитанції та повістки, видається формений одяг. Його ніколи ніхто не одягав. Ніхто, крім дяді Сергія Валентиновича, який постійно випрасовував його до здубеніння. Він накрохмалював не тільки свою темно-синю форму, але й коричневу щіточку своїх вусиків. Коли дядя Сергій Валентинович заходив до подвір'я, Ваня вибігав назустріч, аби подивитися на це бездоганно комічне шоу. Штани защеПЛені прищіпкою, аби не дай бог холоші не втрапили до промасленого цепу, вичищені туфлі, вилізана веломашина, видовжений ніс, хоч і плюгава, але горда постава. Гучний голос.

– Вам лист! – казав дядя Сергій Валентинович і протягував квитанцію за використану електроенергію.

Затим сідав на свою веломашину, проїжджав три метри і зупинявся біля сусідньої хвіртки. Свій велосипед Ваня теж називав виключно веломашиною. Спочатку він називав його жартома, перекирвлюючи листоношу, але згодом це увійшло у звичку. Він вже і сам забув, чому саме веломашина. Це слово проросло крізь міський бетон і стало звичним. Нормальним.

Ваня любив і свою дачу, і село, посеред якого містилася їхня ділянка. Багато літніх та весняних днів він провів на землі. І пов'язано у нього з цим селом було, певно, більше, ніж з містом. Пам'ять відбирає найсвітліше.

Смола прилипала до підошов, пахло свинями та скошеною травою. Біля бару «Фаворит» товклися кілька місцевих мужичків. Кожен з них тримав у руках пластиковий півлітровий стакан з розливним пивом.

Навколо дохлого вужа роїлися мухи.

Ваня оминув сільську школу, зелений сквер з гіпсовим, фарбованим сребрянкою невідомим солдатом і вийшов до городів. Понад ставком, через покинуті хліви він дістався свого будинку. Цей зелений дах він упізнає у будь-якому стані.

Біля літньої кухні сиділа баба Зіна. Вона перебирала полуниці, з самої кухні долинав запах варення.

– Ваню! – зраділа баба Зіна. – А я тобі вже першої полуниці назбирала. І черешня вже.

– Привіт, – махнув він наплічником, і той упав біля винограду, що накривав весь майданчик між хатою та літньою кухнею.

– Стомився?

– Не, – посміхнувся Ваня і зняв сорочку.

– Дощ буде, – подивилася баба угору, але окрім виноградного листя нічого не побачила. – Парить.

– Ага.

– Поїж, може?

– Потім, – відмахнувся Ваня.

– До хлівів поїдеш? – стримуючи очевидне розчарування, запитала баба.

– Ага.

Ваня відніс речі до хати, перевдягся у дачне – старі шорти та вицвілу футболку, – зазирнув до всіх кімнат і куточків, зробив умовний перепис інструментів у майстерні, навіщось поплював на холодний паяльник і вискочив на вулицю.

– А де ключі від сараю? – запитав він у баби.

– Там відкрито.

Одразу біля дверей стояв його вороний. Точніше ворона. Веломашина «Україна». Позашляховик, вірний друг та надійний товариш. Осідлавши веломашину, Ваня, зумисне наїжджаючи на розплавлену смолу, понісся на інший бік села, туди, ближче до штучного озера з коропами та вічнозеленого вигону.

Дача... На дачі догуджують свої останні серенади хрущі, розриваються в агонічних гавкотах сусідські собаки, на небі – сонце, особливе сонце, такого у місті не зустрінеш. Дача... Його дача – це не сільський клуб і не місцеві мешканці. Його дача – це незорана стерня, літня кухня, витоптана стежинка від будинку до туалету. Його дача – це вицвілий килимок над ліжком, різні предмети, які вже десятиліттями припадають пилом у шухлядах комодів та шаф. Веранда, колодязь, ковбаня в кінці городу, сливи, порічки, паяльник, веломашина, гамак. Горище, на якому так солодко спати після обіду, горіх, в затінку якого так приємно читати.

Його дача – це Борис Полевой, Нестайко, Трублаїні, Биков, Симонов і чомусь Брем Стокер.

Ваня сидів на лавці й клював полуниці. Дехто у селі називав їх трускавками, але це слово здавалося Вані якимось мертвим: «трускавка» асоціювалася у нього зі словом «смерть». А полуниці – полуниці були округлі, соковиті, повні пузатої гостинності. Трускавка – то жебрак при дорозі, сліпий, з прогнилими очницями, жовтошкірий, одягнений у мішковину. Він сидить голодний, його обліпили мухи, з ніздрів сочиться гній. І цей жебрак сильно-сильно хоче їсти, але йому ніхто не

дає. Тому що навкруги розруха, голод, моровиця, чума і холера.

А от полуниця – то така приємна тітонька. Новенька плахта, білосніжна сорочка, рум'яні щічки. Вона виходить з хати, у руках тримає величезного глиняного тареля з варениками або пампушками. Вона всіх пригощає, посміхається, а потім кличе у свої кімнати – любитися.

– Полуниці краще, – буркнув Ваня собі під ніс.

– Ніж що? – почув він за спиною.

Біля хвіртки стояв Афоня.

– А баби немає. Вона в травах. Тобто в лісі.

– Я знаю. Дай мені, Ванюта, дрель.

– Дрель?

– Треба дірок насвердлить, буду карниз вішати.

– А ви вмієте?

– Карниз вішати?

– Дірки робити!

Афоня не вмів нічого. Це був дачник-білоручка. Казали, що його троюрідний брат був Віталій Білоножко, але то були лише чутки. У сусідніх Кумейках оно типу Іра Білик жила. Ваня їздив, перевіряв, хату шукав – не знайшов. Чутки. А от Афанасій таки був безрукий. Можливо, вам хтось ще скаже і про Безрукова – ви теж не вірте.

– Якщо руки ростуть не з того місця, то це не руки, а ноги, – розважливо сказав Афоня. – Поможеш?

– Поможеш, – важко зітхнув Ваня, взяв у майстерні дріль, ключ та кілька свердел і поплився за Афанасієм.

– Ти не бійся, я заплачу.

– Та ну, – відмахнувся Ваня.

Афанасій і не вмовляв – нема чого робити ще комусь за дірки платить. Подарую йому два олімпійських рублі. В кишені старого ватника знайшов. Він же, здається, нумізмат.

– Ти ж нумізмат, Ваню?

– Трохи є.

– От і добре. У мене є два рублі совецькі. Олімпійські.

Будинок Афоні був бідненький. Власне, як і подвір'я. Не вмів він працювати руками. Все начиння залишилося від старих господарів, які продали ділянку з будинком ще наприкінці вісімдесятих. Паркан, немов дозрілі соняхи, хилився до землі, старі цебра перетворилися на безформні шматки іржі, дах на веранді підпирали граблі. Дачу Афанасій тримав через любов до природи та хворі легені. Городом його користувалася тьотя Галя. У неї трое синів

і чоловік, а у Афанасія крім хворих легенів – лише квіти. Квіти Афанасій не просто любив – обожнював. Ними він засаджував усе подвір'я. Починаючи від незабудок і закінчуючи гліциніями. Самих ірисів зо двадцять сортів, навіть громовиця – дуже дорога. За корінець громовиці Афанасій віддав п'яту частину пенсії. Це, зауважте, за одну квітку. А були ще насичена журавлина, штормова, юнона, ксифіум. І багато інших. Були і звичайні, просто білі або просто сині іриси, так тих – як гною. Ще у Афанасія росло багато тюльпанів, але вони вже відцвіли, зосталося хіба кілька пізніх. Маки, центаврії – це з дворових, собачих квітів. Півонії. І ще з десятків назв, яких Ваня не в силах не те що запам'ятати – вимовити навіть. І це тільки червень!

– Побачиш, що тут за місяць буде! – не без гордості сказав Афанасій.

Зовні він був схожий на російського актора Олександра Балужева. Тільки старше. І все село свого часу ледь не пересварилося через Афоню. Одні стверджували, що як чоловік – він ні на що не здатен. Аргументувати це їм було важко, але як пояснити те, що він один, без дружини?

– А так! – кричала друга половина села, яка стояла на тому, що Афанасій легко обходиться без дружини, тому що дружина йому і не потрібна зовсім. На Балужева схожий – раз, стільки квітів – два. Навіщо йому стільки квітів? Це відхилення від норми. Не можна ж так. Явно у нього не все гаразд.

Розділ 2

– О'кей, – сказав Ваня. – Де дрелять?

Афанасій посміхнувся – слово «дрелять» йому, очевидно, сподобалося.

– Над цим вікном. І над тим. Тільки над тим візьми ототуточки трохи правіше.

– Може, вам штори не потрібні, Афанасій? – запитав Ваня, струшуючи з підвіконня торішніх ос. – В антураж не впишуться. У вас так по-холостяцькому, а тут штори. Не приший кобилі хвіст.

– Дреляй давай! Базікала! Зараз я тобі хвоста пришию.

Ваня задреляв. Хата була старою. Товсті глиняні стіни кришилися, немов зуби у матраса. Штукатурка разом із глиною розліталася навсібіч. Ваня мружився, намагався вберегти зіниці від небезпечних уламків, діяв майже наосліп, проте дріль входив плавно і справно, немов ложка у сметану.

– Одна дірка є, Афанасій! Можете мене поздоровити.

– Поздоровляю, – мовив Афоня, потираючи пухкенькою долонею щетинисту щоку. – Тепер тут давай.

Ваня увійшов у раж. Друга дірка була зроблена майстерніше. Штукатурка не розліталася, хіба на підлогу посипалося трохи бежевого борошна.

- Тепер над цим вікном, - діловито мовив Афанасій.

- Тут?

- Лівіше.

- Тут?

- Ще трохи вгору. Ага. Дриляй.

Ваня задриляв.

- Ж-жу-у! - обережненько сказав дріль, пробуючи структуру стінки. - Ж-ж-ж-жу-у-у-у-у! - набрався він сміливості. - Дж... цинь! Дуж!

- Шо трапилося, Ванют?

Ваня витирав обличчя від сухого бруду. Щось не клеїлося.

- Щось не клеїться.

Він показав дріль Афанасію. Свердло було зламане.

- Зламав?

- У вас стіни якісь залізні.

- Може, проводка?

- Якби проводка, то йшли б ви вже до моєї баби з похоронкою. Не знаю.

Афоня збігав за компотом. Сіли. Випили. Задумалися.

– Треба свердло витягати. Інакше криво карниз сидітиме, – сказав Ваня, витираючи губи.

– Умієш?

– Плоскогубці треба.

– Десь були, – задумливо рік Афоня.

У двері постукали, й за секунду в кімнату заглянула вусата морда.

– Доброго дня, – привіталася морда. – Я вам приніс листа.

– Сергію Валентиновичу! – привітався Афанасій і взяв у вусаня якийсь продовгуватий папірець. – Руки у тебе стоять?

– А? – здивувався дядя Сергій Валентинович. – Не знаю.

– А що в тебе взагалі стоїть? – запитав Афанасій, не вкладаючи у запитання потойбічної суті.

Ваня цій двозначності посміхнувся. Дядя Сергій Валентинович зашарівся.

– У нас тут біда, розумієш! Треба витягти свердло. Поламалося. У стінці тепер стирчить.

– Так плоскогубцями, – спокійно промовив листоноша. – Подивитися можна?

– На що ти зібрався дивитися?

– На те, як будете витягати.

– Ну подивись.

Афанасій приніс старі, вкриті іржею плоскогубці. Поколупавшись з хвилину у стінці, Ваня витяг свердло. Вставив у дріль нове.

- А це не зламається? – справедливо запитав листоноша.

- Не знаю. Може, свердло було гівняне, – припустив Ваня. – Зараз спробуємо.

І він спробував.

- Ж-ж-ж-жу-у-у-у! – завив дріль. – Жим, цвік, хряццц.

- Не йде?

- Не хоче.

- Свердло ціле?

- Та ціле.

Дядя Сергій Валентинович як корінний мешканець сільської місцевості зацікавився не на жарт.

- Мда-а-а, – протягнув він. – Може, там щось вмонтоване? Кевларова пластина, наприклад. Ну, на випадок війни? – припустив він.

- Цей будинок побудували у чотирнадцятому році, Сергій Валентинович. Які кевларові пластини?

- Ну, так, може, під час громадянської тут штаб був? Махновці. Або Денікін.

- Слухай, Денікін, – почав дратуватися Афоня. – Сідлай свою веломашину і їдь у справах.

Дядя Сергій Валентинович був допитливим і не здавався.

- А я ще подивлюся. Ти, Афоня, у мене по ділам останній був.

- Не мішай! Без тебе тошно! – закричав він на листоношу.

Дядя Сергій Валентинович особливим авторитетом не користувався. Але ні на кого й не ображався.

Афанасій махнув на нього рукою й питально глянув на Ваню: ну?

- Не знаю, - знизав плечима Ваня.

- Може, сковирнуть? - вставив свої п'ять копійок дядя Сергій Валентинович.

- Зараз я тебе сковирну!

- Так що робити? - Ваня стояв на фанерному стільці. У руках він тримав дріль і вигляд мав щонайменше безглуздий.

- Давай сковирнем, - сказав Афанасій, злобно глянувши на листоношу.

Останній допивав Ванин компот.

Афанасій приніс стамеску та викрутку.

- Що краще? - В лівій руці він тримав стамеску, в правій - викрутку.

Інструменти балансували, немов на аптекарських терезах.

- Давайте поки викрутку.

Афанасій дав.

Ваня колупав стіну. Крейда, глина, залишки, очевидно, кінського навозу з легкістю відпадали. Афанасій ледь чутно скрикував, наче на прийомі у дантиста. Дядя Сергій Валентинович потирив вуса.

- Стамеску, - наказав Ваня голосом зосередженого хірурга.

Афанасій з покірністю асистента протягнув стамеску.

Ваня колупав.

- Є, - мовив він.

- Що там?

- Якийсь ящик.

- Ящик?

- Залізна коробка, здається.

Листоноша підвівся. Афанасій напружився.

- Діставати? - запитав Ваня. З його мужнього чола стікав піт.

- А вона велика?

- Нормальна. Так діставати?

- Ти ж мені півстіни розковиряеш.

- Пів не пів, але нормально. Замажете. Глини як грязі.

- Ну давай.

Ваня, вгативши кілька разів стамескою, сковирнув краечок залізяки, і та з легкістю піддалася. Він потягнув на себе синій предмет, і в його руках опинився залізний ящик розміром зі шкільний пенал.

- Скарб! - в унісон прошепотіли Афанасій та дядя Сергій Валентинович.

- Можливо, - майже індіферентно промовив Ваня.

- Дай! Дай мені, що це? Дай! - У Афанасія затрусилися руки.

- Чудасія! – запищав листоноша й вщипнув себе за вухо.

З хвилину помовчали. Уражені загальним оціпенінням, мужички не могли не те що сказати щось – рота відкрити.

- Мое! – раптом викрикнув Афанасій.

- Та ваше, Афанасій, ваше, – скривився Ваня.

- Може, відкриеш, Афонь? – запропонував листоноша.

Сіли. Старезний стіл з чорного дуба, на якому стояв ящик, вселяв серйозність ситуації. В сусідній кімнаті гуділа муха. Ваня хотів нарешті глянути, що ж там у ящику, й побігти собі на шлюз ловити красноперок. Дядя Сергій Валентинович закусив нижню губу і став схожим на вусату жінку. Афанасій тремтів, немов осиковий листок під штормовим вітром. Він зблід, фазендна майка вмить змокла.

- Тільки це мое, – ще раз попередив Афанасій.

А він жлоб, виявляється, першої гільдії, – подумав Ваня, і його настрої зіпсувався.

Відкрили.

- Давай так, або ти віддаєш все государству, або ми ділимо все по-чесному, – спокійно мовив листоноша.

Його очі світилися, немов фосфоричний поплавець у нічній непрогляді плеса.

- Твое «по-чесному», вибач, ні в які ворота. Це мое, – відповів йому Афанасій.

- Я ні на що не претендую, – висловився Ваня.

Він і не претендував.

– З тобою я поділюсь, – дружньо промовив Афанасій. – З тобою, Ванют, я якраз і поділюся. Ти дриляв, ти діставав, ти один з нас, а він... – Афоня вказав на дядю Сергія Валентиновича, – він сидів і задницю чухав. Тепер з ним ще і ділитися!

– Тоді государству, – спокійно сказав листоноша, потираючи вусики. – Государство розбереться. Тут же цілий статок, тут, їби його мать, вибачте, бога душу, довічна пенсія.

– От я на пенсії, мені і нада, а ти, Сергій, ще працюєш, ти ще заробиш на свій гроб.

Суперечка тривала більше години. Ящик зі скарбом стояв на столі, на нього дивилися, але торкнутися боялися. Чи то від усвідомлення своєї безправності, чи то від того, що руки були немиті... Афанасій стояв, схилившись на фанерну шафку, що її змайстрували ще у п'ятдесятих у славному місті Богодухів. Дядя Сергій Валентинович сидів усе на тому ж стільці. Ваня дивився у вікно.

– Мое, Сергій, розумієш, це – мое. Ти не отримаєш ні копійки.

– Тоді я піду до сільради. Ігнатович, думаю, зрадіє. У нас колись був випадок, знаєш, хороший був випадок. У нас секиру якось з шлемом старинними вилунали в Росі, і той, хто вилунав, хотів собі оставить, та люди чесні попались, куди треба доложили. А хто треба все по закону оформив і в музей віддав.

– І ти, наївний, думаєш, що ота твоя секира в музеї лежить? Ти її там бачив?

– Не бачив, та директор музею сказав, що вона в запаснику.

– Дурак ти! В запаснику вона. Та її вивезли вже триста років як. В Штати її вивезли. Або в Германію.

– Та хто її вивезе?

– А от твій директор і вивіз. В запаснику. Скаже таке. Іди краще, Серьож, додому і не мороч мені голову.

– Я піду, – голос листоноші помітно тремтів, – я піду, Афанасій, але знай, що і ти ні копійки не виручиш. Бо до біди то.

Дядя Сергій Валентинович підвівся й подався до виходу. Він ще раз промовив «до біди» й відчинив двері.

З сіней пахнуло гнилим ганчір'ям.

– Ану стій! – закричав Афоня.

– А? – розвернувся дядя Сергій Валентинович.

– Стій. Ти нікуди не підеш.

Й Афоня, немов пантера, кинувся на листоношу.

Зчинилася метушня. Спочатку Ваня не міг розібрати, хто зверху, а хто знизу, де чия нога, а де чие вухо. Але коли він вловив ритм боротьби, то йому вдалося відстежувати розвиток подій.

– Ах ти ж хряк! – кричав листоноша, намагаючись вкусити Афоню за бліде пузо.

Афанасій вправно вивернувся, й дяді Сергію Валентиновичу вдалося вкусити лише за коліно. Причому самого себе.

Афанасій, намагаючись наслідувати великих борців греко-римської боротьби, схопив листоношу за руку й почав її викручувати. Рука не піддавалася.

– Ти ж худий! – дивувався Афанасій.

– Худий, та не слабенький, – кречав дядя Сергій Валентинович, але раптом розслабив кінцівки й вигукнув: – Здаюся!

Афанасій відпустив, проте було видно, що ситуацію він контролював.

– Весь костюм мені ізгавнякав, – ледь не плакав листоноша.

Ваня заскучав. Він хотів уже піти, але залишити двох ідіотів напризволяще він не міг.

– Ну що? – запитав Ваня.

– Давай ділити, – зітхнув Афоня. – Все честь честю. Згоден. Тільки мені найбільший!

В ящику, загорнуті у темно-зелений вицвілий та зогнилий оксамит, лежали три камінці. Один пурпурний, великий, розміром з волоський горіх, другий – менший, бірюзового відтінку, і третій – найменший. Найменший камінець мав жовтуватий відтінок і був схожий швидше на желатинову капсулу з риб'ячим жиром, аніж на камінець. Але Валентин погодився і на нього. Принаймні хоч якихось грошей він вартий.

Ваня отримав середній камінець, прозорий і напрочуд легкий, так що спочатку навіть подумав про його плексигласове ество, але ество було природним. Це був справді камінь – Ваня відчув сильну енергетику, яку він випромінював. Плексиглас на таке не здатен.

Афоня ж залишив собі найбільший – темно-червоний, певно рубін.

Він опустил голову, підраховуючи, скільки ж приблизно може коштувати цей камінь. Якщо рубін – то Афоня зможе дозволити собі отой ірис, який він бачив у журналі, – одну луковицю цієї квітки продавали на мадрридському аукціоні за ціну катастрофічно велику. Більше того, грошей вистачило б ще й на трикімнатну та новенький «опель». Та й веранду варто було б підремонтувати. Й парник для квітів. Й карнизи. Ні, не ці дешеві алюмінієві, а дорогі, з мореного дуба. Й штори вже ж напевно не такі штопані. І ручку «Паркер», як у Демидича, що йому син з Америки привіз. І люстру нову. І оті черевики за сімсот гривень, кожані, на блискавці...

– Ну шо, Сергію, тепер можеш іти. Рильце і у тебе в пушку. Зайшов один, називається, на огоньок. А назад з повною кишенею грошей.

– Повною кишенею? – образився листоноша. – Та він же не більше горошини. Топаз якийсь, він і на сто гривень не потягне.

Дорогою додому дядя Сергій Валентинович наскочив переднім колесом на уламок шпали й ледь не впав. Але зупинився. Прямо перед ним лежала сотня. Кобзар усміхнувся й пірнув до кишені уніформи працівника пошти.

Розділ 3

Дядя Сергій Валентинович йшов на роботу усміхнений. Сьогодні мали видати зарплату, до того ж приемний осад від знайденої вчора сотні досі залишався.

У відділенні пошти він побажав усім доброго ранку й одразу попрямував до бухгалтерії.

– Сергію Валентиновичу, – посміхнулася Олінька, повненька дівчина з білим кобилячим хвостом замість волосся, – за грошима?

– Так і є, – сказав листоноша, – так і є.

Олінька з хвилину копирсалася у шухляді, щось бубніла, здмухувала тонке неслухняне волосся, яке так і лізло у спітніле обличчя.

– Ось, будь ласка, – Олінька нарешті витягла жовтий аркуш відомості та продовгуватий конверт без марки. – Розпишіться.

Дядя Сергій Валентинович перерахував, скривився, заглянув у відомість, потім знову перерахував і на мить зблід.

– Не розпишуся.

– Ні?

– Ні. Тут не вистачає чотирьох гривень.

- Немає, – білявка поправила куценьку зачіску. – Візьміть от білетом. Лотерейним. Надія Миколаївна того місяця взяла і виграла сорок гривень.

Смачно цмокнувши язиком, листоноша махнув рукою й погодився. била-не-била!

- Що тут треба заповнювати?

- Закресліть шість цифр і давайте, я погашу.

Листоноша замислився. Його очі забігали стелею, перейшли на бюст Оліньки й зупинилися на календарі. З останнього на дядю Сергія Валентиновича зосереджено дивилося щеня спаніеля.

- Коли там у мене день народження? – поцікавився листоноша сам у себе, схилившись над білетом. – так, двадцять другого одинадцятого п'ятдесят другого. Це три цифри. А у тебе, Олінька, коли?

- Що коли? – відволіклася Олінька від розважальної щотижневої газетки.

- Коли у тебе день народження?

- Тридцятого квітня.

- А рік?

- Вісімдесят шостий.

- Не підходить. Тут усього п'ятдесят чотири. А дід твій, Степан, якого року?

- Тридцять сьомого, – злякано прошепотіла Олінька й закліпала безбарвними очима. – Здається...

- Угу, дякую. На, гаси, – і Сергій Валентинович простягнув білет.

Цілий день він просидів у відділенні. Жодного листа чи газети, навіть квитанції до сплати не було. Він сидів біля касирки Надії Миколаївни, жував її бутерброд з телячим язиком та помідорками й бідкався, що спека незабаром звалить його з ніг.

- Та йдіть ви вже додому. Поспіть, може, щось на городі шарувать треба.

Дядя Сергій Валентинович був принципіальним і чесним. В обідню перерву він змазав веломашину, почистив холоші своєї уніформи й сів біля вікна. Вулиця була порожньою, немов Бердичів у період фашистської окупації. Навіть собаки десь поховалися. Було видно лише, як парує асфальт і здіймається пухляк смола.

Листоноша мріяв про виграш. «от виграю», - думав він... й одразу губився. Зарплатні та найденої звечора сотні йому вистачить з головою, а що робити з виграшем - він не знав. «Якщо виграю сорок гривень, - думав він, - куплю новий ланцюжок до свого велоапарата. А якщо більше?» - злякався листоноша. Ця думка почала його непокоїти. «Якщо більше? Що я робитиму? Якщо виграю тисячу? тисячу! Може... може, відкласти? правильно Афанасій казав - на гроб. Відкласти на гроб? тьху мене, про таке думати».

- Надіє Миколаївно, - звернувся він до касирки, - скажіть, а якби ви виграли в лотерею тисячу гривень, куди б ви їх діли?

- О-о! - протягла касирка, і стало зрозумілим, що витратити куди їй знайдеться. Син у школі, чоловік вже другий рік як на біржі стоїть, перебивається випадковими шабашами... Ця знайде. У неї матір у Мошнах одна живе, три городи, свині. Для неї ця тисяча - крапля в морі.

Увечері, сидячи перед телевізором, дядя Сергій Валентинович очікував розіграшу. і коли той нарешті почався, серце листоноші чомусь сильно закалатало.

«Невже тисячу? - подумав він і злякався. - тисяча - то непомірний тягар».

- Добрий вечір, добрий вечір, шановні телеглядачі, - пропищав голос ведучого, блондинистого телепня з довгими ногами. - Сьогодні у нас ювілейний,

семисотий, розіграш лотереї «Супергроші»...

Дядя Сергій Валентинович схопився зі стільця й вимкнув телевізор.

- Нерви, - тихенько промовив він.

Кілька разів глибоко дихнув, почесав лівий вус і знову увімкнув пекельний ящик.

Лототрон вже накручував свої шалені оберти. Листоноша закусив нижню губу.

- Перший номер, - прокричав ведучий, - двадцять два!

Серце листоноші не витримало, й на секунду Сергію Валентиновичу здалося, що він помер, але за якусь мить чорна пелена перед очима зникла і він почув другий номер:

- Чотири.

- Ні! - Валентин Сергійович схопився за шлунок, потім за голову і знову за шлунок.

- Одинадцять, - мовив ведучий.

- Уже сорок гривень. Ланцюжок.

Листоноша підвівся зі стільця й заходився ходити з одного кінця кімнати в інший. Він посмикав трохи підім'яту уніформу, що висіла на кімнатних дверях, й уявив, як завтра піде купувати цеп, як дивитимуться на нього продавці й як по-новому поїде його веломашина. Але не встиг він додумати, як голос ведучого пискнув:

- Тридцять. Шановні глядачі, номер тридцять!

- Тисяча. Тільки не це! Тисяча гривень, - прошипів Сергій Валентинович і підбіг до екрана телевізора.

- Передостанній номер... номер п'ятдесят два...

Дядя Сергій Валентинович відсахнувся від екрана – той чомусь виявився червоним, усе навкруги стало червоним, і листоноша навіть не помітив, як опинився на підлозі. Йому ввижались чорні сови та дикі лані, але Що саме відбулося, він збагнув лише тоді, коли прийшов до тями.

Телевізор показував фільм для дорослих, знадвору гавкав сусідський пес, дядя Сергій Валентинович був переможцем п'яти номерів. Він навіть не дивився, скільки ж це грошей, якщо випаде п'ять номерів. П'ять тисяч? Десять? А шостий? Який був шостий номер? він схопив свій білет і глянув на зворот. Руки листоноші гарячково тремтіли. Піт стікав з чола чималими цівками й падав на старий, ще бабин килимок. П'ять номерів – десята частина від джек-поту. Джек-пот-джек-пот... господи. Він кинувся до кухні випити води, але замість води хильнув оцту, чого навіть і не помітив.

– П'ять номерів. Десята частина. Не може бути. Ніяким чином. Чудасія! – закричав він і впав посеред кухні на коліна.

Листоноша був власником ста двадцяти семи тисяч гривень.

– А який шостий номер? Я прослухав. Який шостий номер? – шепотів він, швидше звертаючись до лотерейного білета, ніж до себе.

Він вискочив на вулицю й на все горло прокричав:

– Який шостий номер?!?! Василь, Василь, – кинувся він через паркан до сусіда, – Василь!

Загавкала найда, у кімнаті Василя загорілося світло.

– Чого кричиш? Що? – перелякано запитав Василь.

– Що там, Вась? – запитала Галя, Василева жінка.

– Сергій щось ерепенить. Ти чого ерепениш?

– Василь, Вась, сусідушко... Який номер? Який шостий номер? Сто двадцять тисяч... двадцять сім... Який шостий номер?

– Ти шо, Сергій, напився? ти ж не п'еш!

– П'ю, тобто не п'ю! Який номер?

– Іди проспись, бушіян! – крикнув Василь і зачинився у будинку.

– Проспишся тут, – зітхнув дядя Сергій Валентинович, сів на землю у дворі Василя й обхопив руками голі коліна. Дядя Сергій Валентинович відчував себе єдиним у цілому світі, єдиним і самотнім. Він сидів посеред двору в самих трусах та майці, безперестану схлипував і звертався до вищих сил:

– Вищі сили, що ж ви робите, навіщо ж це мені? За що ж така кара? невже ж я провинився перед вами... Чим нагрішив вам?

Підбігла найда. Листоноша притулив до себе сучку й заговорив до неї сухим стомленим голосом.

– Хороший шобака, шобака ти мій, – гладив він найду, не помічаючи, як трясуться його руки. – тільки ти і я. і хазяїн твій – дурак. За що ж це мені, а?

Проте найда не відповіла. Лизнула Сергію Валентиновичу коліно й всілася на зелену росяну траву.

Дядя Сергій Валентинович йшов селом майже вдосвіта. Ні з ким не вітаючись, заглиблений у свої думки, він плівся до відділення. Він хотів прийти першим, ще до відкриття пошти. Навіть веломашину свою залишив удома.

– Вона мені більше не потрібна, – сказав він Надії Миколаївні.

– Як не потрібна? Зламалася?

– Який шостий номер?

– Га?

– Вчора розіграш був. Лотереї. Який шостий номер?

– А, зараз глянемо. У вас мішки під очима. Ви не спали?

Листоноша промовчав. Його очі, дійсно обрамлені синіми колами, ліниво світилися.

Касирка увімкнула факс, і звідти одразу полізла стрічка з останніми новинами, в тому числі й з результатами ювілейного розіграшу «Супергроші».

– Ось. Дивись. Щось виграв?

Шостим номером було число тридцять шість.

– Не знаєте, коли Степан народився? – запитав Сергій Валентинович тривожним голосом.

– Який Степан?

– Мерчинський. Дід Оліньки.

– У червні. Минулого тижня п'яним ходив. Відмічали, – спокійно відповіла Надія Миколаївна.

– Ні-ні, рік. Рік скажіть.

– Здається, він тридцять шостого. Ну да, тридцять шостого. Вони ж з батьком моїм в одному класі навчалися.

– Дякую. А коли Олінька прийде? – зловісно запитав листоноша.

– Та от уже має бути.

За кілька хвилин до зали влетіла розчервоніла Олінька.

- Всім привіт, - радісно скрикнула вона й попрямувала до бухгалтерії.

- Олінька, стій!

- А? - розвернулася вона.

- Бе, - сказав дядя Сергій Валентинович, з усієї дури ляснув дівчину по щоці, потім мовчки дістав аркуш паперу й написав заяву про звільнення.

Надія Миколаївна оторопіло дивилася то на Сергія Валентиновича, то на Оліньку, чия ліва щока вкрилася кривавим відтінком.

- І бутерброди у вас - паршиві, - звернувся дядя Сергій Валентинович до Надії Миколаївни.

За два дні, вже не листоноша дядя Сергій Валентинович, зібравши валізу речей, зник у невідомому напрямку. Веломашину він подарував Василю.

Розділ 4

- О, то Валера майстер. Він вчився у покійного Іллі Петровича. Чув, може? Як кому піч треба або грубу - він перший у нас в селі. Каміни, конешно, у кого як. Де отримується, а де не. Хоча в останнє время він воду баламутить. Гроші великі просить. бо ото один майстер на все село.

- Ну, гроші не проблема.

- Він багато бере. А вам, Афанасій Вікентійович, півхати перероблять треба. Тисяч на десять це вам обійдеться.

- Я ж кажу, Стьопа, що гроші - не проблема. Це я на так питаю, на потім.

Афоня повзав уздовж і впоперек своєї ділянки з рулеткою, вимірював, примічав. Іноді зупинявся навпроти одного зі своїх численних розвалених сараїв та міркував уголос:

– Знесу к ляшій матері. І басейн поставлю.

Сусіди час від часу зазирали у двір Афанасія, але нічого втямити не могли. Одні казали, що Афанасій десь викопав скарб і тепер зробить тут собі парадіс. Інші шепталися, що до Афанасія приїхав його чоловік з Америки, дуже багатий мужчина, і наче хтось навіть бачив якогось чудного джентльмена у білому фракку, і що той джентльмен прогулювався по центру, гордовито вистукуючи горіховим ціпком. Так чи інакше, але Афанасій затіяв щось надзвичайне. Грандіозне.

Коли ж Афоня випадково довідався про несподіваний від'їзд дяді Сергія Валентиновича, він, сидячи на веранді й п'ючи гіркий настій з безсмертника та полині, дістав свій камінець, любовно протер його хустиною й тихенько, тихше, ніж пошепки, промовив:

– Якщо та децелина змусила Сергія поїхати з села, то скільки ж потягне цей камінь!

Афоня вистрибнув зі свого пильного розламаного крісла й побіг до Ваниної баби питатися, чи, бува, не хоче Зінка продати йому свою ділянку.

– Поле для гольфа. Ви уявляєте, яке поле для гольфа тут можна зробити! – аргументував він своє бажання викупити ділянку.

– Ти придурок, Афоня?

– Зінуля, Зінчик, разом заживемо! Ти уяви собі, побудуємо особнячок! Шикарний, басейн, поле для гольфа, корт тенісний.

– Та на хріна мені твій корт!

– Треба у Вані спитати. Де Ваня?

– На рибалку поїхав. Узяв книжок повен рюкзак – і на рибалку. А ти що, Афоня, в лотерею виграв? Бо, кажуть, один у нас уже виграв.

– Нічого я не виграв. Я тепер, між іншим, людина номер один.

– Да? – Баба Зіна недовірко глянула на Афанасія, закрила останню банку полуниці й витерла руки об передник.

– Да! – мовив Афоня, наче це «да» було найвагомим аргументом серед усіх інших.

– Не мороч мені голову. Іди давай.

Найвагомий аргумент, вочевидь, не подіяв. Афоня добре знав бабу Зіну, знав її принциповість та непідкупність, а тому і пішов. Подумки він уже уявляв, як викупить шматок землі у держави. Зараз же продають землі? А якщо і не продають, то можна взяти в оренду. На дев'яносто дев'ять років. А ще можна буде санаторій побудувати для пенсіонерів... або ні, краще для заможних людей, ну добре, і один корпус для пенсіонерів – пільговий. А ще... а ще, – Афанасій знову схопив рулетку й заходився вимірювати відстань від туалету до колишнього свинарника, – альпійський парк. З ірисами. І гладіолуси. І розу тут таку, сибірську, темно-червону...

Сонце сідало за сосни, десь розривався пес, мукала сусідська Майка. Скрипнула хвіртка, й думки Афанасія перервав зичний голос.

– Афанасію Вікентійовичу! Агов, ви вдома?

– Тут я! – відгукнувся Афоня.

Перед ним стояв бородатий здоровань у широких полотняних штанях та заплямованій чимось синім майці.

– Афанасію Вікентійовичу, доброго вечора.

– А, Коля! Привіт.

Вони потисли один одному руки. Колю Афанасій знав ще з міста – до вісімдесят третього були сусідами, жили у гуртожитку на одному поверсі. Афоня запропонував гостю сісти.

– Постою. Тим більше перед начальством... – І на устах Колі заграла багатообіцяюча посмішка.

– Яке начальство? – не зрозумів Афоня. – Хто начальство?

– Ви начальство.

– Я? Чого ж це?

– Тут таке дело, Афанасію Вікентійовичу. Щепетільне дело. Ви живете тут, у Софіївці, а ми там, у Станіславчику, – бородань махнув рукою на захід.

– Ну?

– Так ви дачник, і у нас там дачний кооператив. У нас Ігор Іванович, председатель, того місяця під комбайн попав, як кажуть, тепер з Богом балакає, і ми советом кооперативу рішили, що тепер ви наш председатель.

– Та як же? Я ж до вашої організації ніяк не відношусь. У вас свої там, кооператори. – І Афоня, вважаючи свій жарт вдалим, посміхнувся. – Як же ж я можу бути председателем?

– Так рішили на раді. Сотня будинків – це вже майже село – тепер у вашому розпорядженні.

– Я тепер що, поміщик?

– Чому ж поміщик? Председатель. Єслі де який спор, хтось ділянки не поділив, або кому які паї – кооператив росте... ну і відповідальність, конешно. Вивіз сміття, озеро зривати будемо, охота, знову ж таки. У нас куріпки е, лисицю того року бачили.

– Чекайте, а що мені за резон?

- Власть, - підлесливо посміхнувся Коля й поклонився у пояс.

- Ну-ну, Коля, це зайве.

- Жартую, Афанасію Вікентійовичу. То як?

Афанасій на мить задумався, але лише на мить.

- Ну, можна спробувати!

- От і ладушки, - пробасив Коля, поплескав Афоню по спині, розвернувся і зник за парканом.

- Власть! - пошепки промовив Афанасій і підтягнув животик. - Власть - це ладушки. А басейн? Корт?

Усе літо Афоня працював на благо кооперативу «Станіславчик». На бабу Зіну образився - велика пава, теж мені. Кілька разів перетинався з Ванею, але той весь час був чимось заклопотаний, бігав, возився з книжками. Здавалося, малий навіть подорослішав. З басейном та тенісним кортом, не кажучи вже про галявину для гольфа, довелося зачекати. Вирішив Афоня все це громіздке діло відкласти на наступний рік. Та й камінь треба ще продати. Можливо, розпилати та частинами переправити за кордон, а це діло серйозне, тут треба мати і час, і терпіння.

Думка про багатство, власником якого він став, неабияк надихала Афоню на працю. Кооператив виділив шановному Афанасію Вікентійовичу моторолер, а тому три кілометри до «Станіславчика» не були вже такими недоступними. Десь тричі на день Афоня їздив до кооперативу, курсував між двома селами, сільрадами та лісництвами, часом залишався ночувати в дачному посьолку. Дачники були різними. Траплялися й люди досить заможні, а тому при добрій організаційній роботі Афанасія ніхто грошей не жалів. Давали і на озеро, і на вивіз сміття, і навіть на лісні угіддя, де Афанасій розвів живність для полювання.

Дехто заздрив - переважно місцева влада. Заважала працювати, всіляко шкодила та пхала палки в колеса, але Афанасій завжди знаходив лазівки та обхідні шляхи для досягнення своїх та кооперативних цілей. За два місяці

«Станіславчик» зацвів так, як жодний дачний кооператив в усій області. Приїздили зі столиці – дивитися на таке чудо, про Афанасія навіть колонку надрукували у районній газеті. «Голова кооперативу «Станіславчик» не зупиниться ні перед чим». Подейкували, що односільчани Афанасія пропонували прописатися в Софіївці та стати головою сільради, але Афанасій побоявся виписуватися з київської квартири. Влада – діло хитке та непевне.

У кінці серпня до кооперативу навідалась податкова служба. Багато хто з пайщиків занепокоївся – чи не відбере держава їхні ділянки через нечисту роботу Афанасія Вікентійовича, чи все в його паперах бездоганно? Хто знає, що там Афанасій нахімічив, але Коля, головний помічник Афоні, запевняв, що все чисто – комар носа не підточить, так що нема чого сеять, як то кажуть, паніку.

Кінець ознакомительного фрагмента.

Купить: https://tn.knigapoisk.com/cheh_artem/rozhev-siropi

надано

Прочитайте цю книгу цілком, купивши повну легальну версію: [Купити](#)